

GOSINZEANA

PROPRIETAR: Dr. SEBASTIAN BORNEMISA

REDACTOR: Dr. NICOLAE DAMIAN

Anul IV. — Nr. 39.

Abonamentul: Pe an 12 cor. Pe 6, an 6 cor.
România 30 lei. — America 3 dolari. — Germania 15 M.

Orăștie, 11 Octomv. n. 1914.

Vedere din războiul cu Francezii; o luptă pe Valea-Meuzei. Mașinile de pușcat sunt puse în arbori și unde pot mai sus și mai bine, apoi tunurile, — și toate bat în inimic ducând asupra lui groază de moarte.

Însemnările unui completaș mobilizat.

3. În spital.

„Dumneata ești Român, ca noi, de vorbești așa frumos românește?”

— Da, Român, de pe la Orăștie.“

Cu vorbele acestea mă întâmpinără cei 15--20 de răniți, cari ne sosiră într'una din zilele trecute în spital. Când auziră din gura mea vorba românească, în ochii lor lucî bucuria omului ajuns în năcaz prin țară străină, unde nu-i înțelege nimeni graul și nu-i pricepe nimeni plânsoarea. Erau o ceată de Românași de pe la Bistrița și se rălăcise printre ei, în bătaia dela Grodek, și un rezervist dela regimentul orăștian, 64. Ajunseseră acum cu toții aci, în spitalul de rezervă din orașelul acesta din Stiria, și printre lumea străină, cu care nu se puteau înțelege, când deteră cu ochii de mine, li se părû ca ceva de necrezul. Frați de-acelaș sânge, coborâți din aceeaș opincă, ne împrietănim de grabă și priviau la mine cu încredere, ca la un frate mai mare, mai cuminte, mai cu trecere. Își spuseră plânsoarele — Românul totdeauna se plânge numai către ai săi, căci în fața străinului nu culează s'o facă — și mă rugară să le ajut, dacă 'mi stă în putință. Doriau să-i sloboadă acasă, să-i lase să se vindece 'n sat, și 'n două-trei săptămâni vor veni înapoi și s'or duce iară la luptă. Li-i dor să-și mai vadă odată moșia, să-și mai cuprindă odată copilășii și nevasta în brațe, și-apoi nu li-o păsă, macăr să moară...

Sărmanii oameni! Cât eră în ei de puternic dorul de casă și nu băgau de seamă, că ranele din piept, din brațe, din picioare, din mâni, din pânțele, îi ținutiesc zile de-arândul de pal și le fac cu neputință să plece pe drum singuri. I-am mângâiat totuș, că în câteva zile le va fi mai bine și s'or putea duce. Li-am scris apoi rând pe rând scrisori și după ce am isprăvit cu toți și am plecat spre ușă, la patul din margine mă oprește un rănit cu ochii

fulburi, cu fața supțică și cu graiul stâns aproape:

— Mă rog, să-mi scrie domnișorul ônkéntes și mie o scrisoare“, îmi zice într'o românească sîrcațică, că abia o puteai înțelege.

— D'apoi și dta ești Român, bade?

— Și eu.

— De pe unde?

— Din Marmaroș“, răspunde omul meu și când îl întreb de nume, rostește încet:

— Șereș Iános“, și-mi spune, că și ei sunt o ceată 'ntreagă, și arată cu mâna spre paturile pline. Li-e rușine însă, că nu știu bine românește. I-au și luat drept Unguri pe aci, după nume, după vorbă.

Am scris scrisori și Maramureșenilor, scrisori românești, scrise în graiul curat și neaoș, pe care însă cine știe, dacă-l vor înțelege cei de-acasă, căci pe la marginele Românismului azi numai inima mai bate românește, încolo graiul e mestecat și umplut de străinisme, mai încalte de cât ale celorlalți frați de-ai lor din Basarabia, cu cari am vorbit înlăiaș dată tot aici...

Pe aceștia, pe Basarabeni, i-am întâlnit tot ca răniți, prinși în lupta

uriașă din pădurile dela Grodek. Au căzut și ei de-avalma cu oștenii noștri, loviți poate tocmai de gloanțe trimise dela de-ai lor...

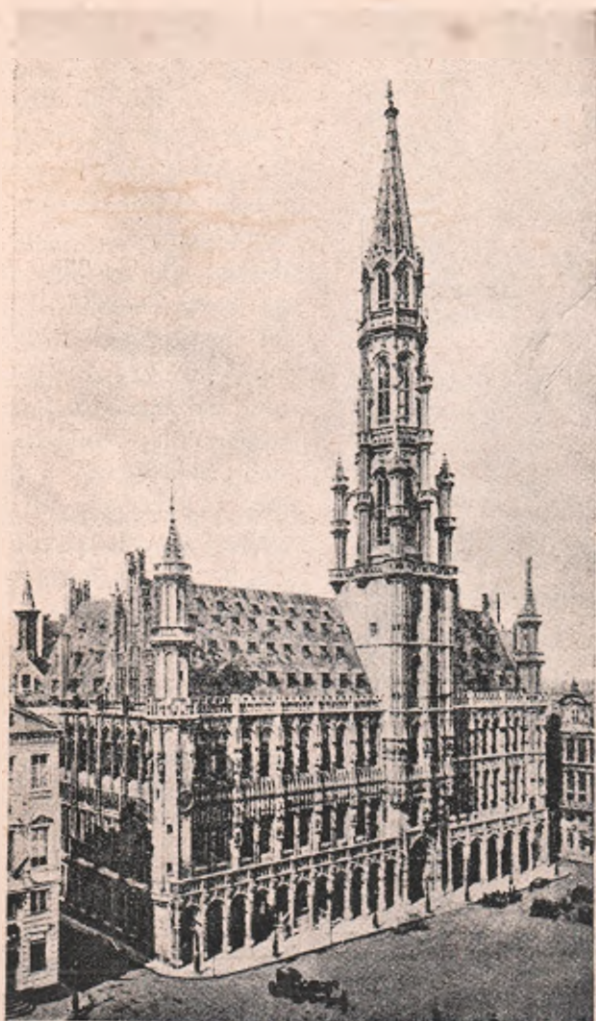
Am ieșit cu sufletul zbuclumat în coridoarele largi, curate și mi-am proptit capul de geamurile mari. Afară cerneă ploaie mărunțică, o ploaie de toamnă, din acele, cari țin zile 'ntregi și bagă 'n oase boală și 'n trupuri frîg și ruină. Înaintea ochilor mi s'au ivit stepele Rusiei, câmpurile galițiene și soldații înglozați în țînă și zăcând zile 'ntregi în șanțuri, cu picioarele 'n apă până la glezne, fără somn, fără mâncare, cu mâna țepeniță pe pușcă, cu ochii ținți 'nnainte. Războiul, vai războiul, războiu-i de viteji purtat și fiecare soldat de pe câmpul de bătăie e astăzi un erou, căruia trebuie să i ne 'nchinăm cu toți. Și totuș, ce crudă ironie, în istoria oamenilor acestora...

E 'ngrozitoare priveliștea dintr'un spital militar, încărcat azi cu răniți. Oameni țeferi de altădată, zac aci nemișcați, bandajați pe trup prelungindeni, împușcați prin mână, prin picioare, prin șolduri, prin spate, prin piept, prin umere, prin gât, prin cap. Pe fețele lor e răspândită o durere ascunsă, o durere multă, și ochii triști nu se înviează niciodată. Dacă-i întrebi de luptă, răs-

Prizonieri ruși, infanteriști, prinși de armatele noastre în luptele generalului Dankl la Krasnik și Dusa.

Renumita Casa oraşului din Bruxela, capitala Belgiei, cuprinsă de oştile germane.

pund scurt, dau din cap şi n'au chef de vorbă. Am întrebat pe unul, cât crede el, că va mai ţine războiul, şi mi-a răspuns scurt:

— Până rămâne om sănătos, nu 'nceală, domnişorule, *aşa s'au pornit acum*“.

În cuvintele acestea: *aşa s'au pornit acum*, e 'ntreagă povestea vieţii de pe câmpul de luptă. Bătăliile dela Rava-Ruşca, dela Lemberg, dela Grodek, au fost dintre cele mai sângeroase, din câte va aminti istoria. Odată, când furtuna se va linişi şi râurile tulburate vor reintră în matca lor, va fi îngrozitoare povestea lor, dacă se va scrie. Noi, cari astăzi suntem în uniformă, nu vom cei-o poate, dar ceilalţi o vor povesti-o ani de-arândul urmaşilor noştri şi ani de-arândul în serile de toamnă, când zile 'ntregi se cerne ploaia mărunţă 'n geamuri,

la vatra 'ncălzită, vor plânge femei îndoliate şi vor visa copilaşi plâpânzi, de-un tală, pe care l-au pierdut în cel mai crâncen război din câte s'au dat vreodată...

Radu Mărgean.

DIN PERSIA, PESTE CAUCAZ, LA CONSTANTINOPOL

— Din incidentul izbucnirii războiului. —

Un supus ungar povesteşte următoarele despre călătoria sa din Teheran la Constantinopol, din incidentul izbucnirii actualului război european:

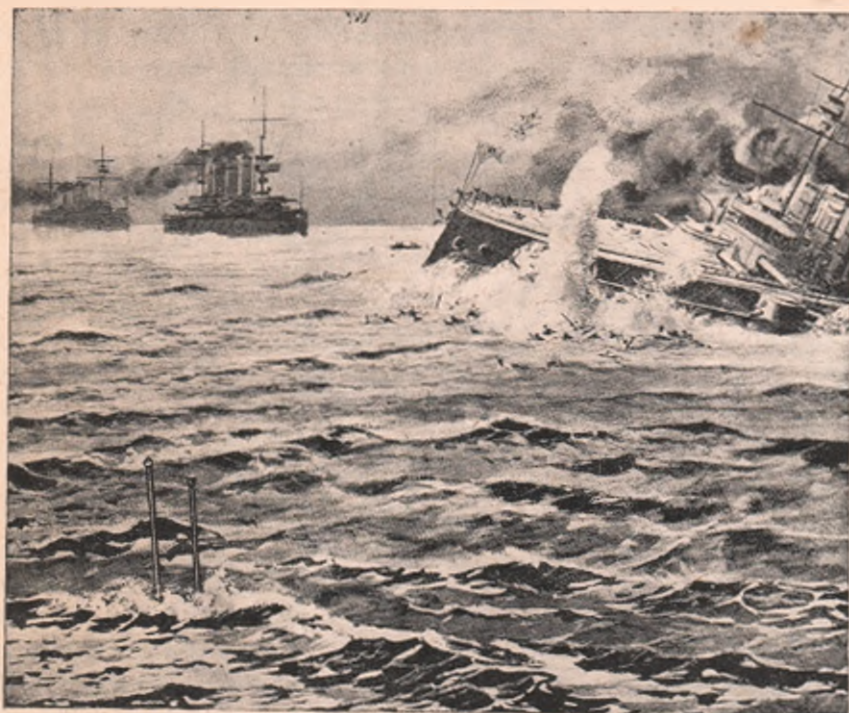
„În Teheran am aflat la 27 Iulie, cum că Europa s'a incurcat în război. Colonia austro-ungară nu ştia ce se aleagă din potopul de ştiri răspândite de ziarele persiane şi mai ales nu putea să aleagă sâmburele adevărului. Ceteam coloane întregi, cu litere mari, cum că Europa stă

în pragul războiului. Se da ca informaţie pozitivă, cum că monarhia austro-ungară şi Rusia au început ostilităţile, lucru, care, în această ţară asiatică, nu prea ne venea la socoteală şi nu ne simţeam nici decât în siguranţă. Am dat năvală la legaţie, unde se sileau să ne liniştească, deşi nici inşişi funcţionarii de acolo nu erau în curat cu situaţia şi cereau zădarnic informaţii dela ambasada din Petersburg sau dela ministerul de externe din Viena; telegramele şifrate erau respinse de oficiul poştal, iar la cele simple nu sosea nici un răspuns. Ne-am adresat la legaţia germană, care asemenea nu avea nici o ştire de nimic, ci, împreună cu legaţia noastră, a făcut întrebare la legaţia rusească. Rusul a dat un răspuns liniştitor, dar ne-a făcut atenţi în chip amical, că nu strică dacă supuşii austro-ungari, cari vreau să meargă acasă, se plece numai decât. Se poate închipui, ce impresie grozavă a făcut asupra noastră observarea legaţiei ruseşti. Am rămas consternaţi...

A doua zi eram gata de plecare. Un funcţionar al legaţiei avea însărcinarea să ne conducă şi să ne lase într'un port rusesc. Legatul Rusiei ne-a vizat fără nici o piedecă paşapoartele, ceea-ce, ştiind că fără această formalitate nu se poate călători în Rusia, ne-a liniştit mult. Din tonul ziarelor persiane, vedeam că au accente vădite de revoltă împotriva Ruşilor stăpânitori. Urmarea a fost, că acele ziare au fost confiscate. Mulţimea, ca un răspuns la confiscare, a făcut demonstraţii la legaţia rusească. „Garda consulară“ a muscanului a înăduşit însă aceste demonstraţii.

Am luat trăsura hodorogită a societăţii Bachram-Bahram, singurul mijloc de comunicaţie în Persia, şi, trecând peste Resten şi Enselin, am ajuns la marea Caspică. Drumul ţinuse două zile şi am sosit în 30 Iulie. Cel dintâiu lucru a fost să dăm năvală la oficii şi să ne informăm despre starea lucrurilor, dar oficianţii au rămas uimiţi de ştirile comunicate de noi şi idee nu aveau că se pe-

Scufundarea celor 3 încrucișătoare engleze. Un mare încrucișător (cel dela dreapta în chip) izbit de torpila aruncată de un submarin german, — se scufundă. Doue alte încrucișătoare engleze îi vin în ajutor. Acelea se izbesc de mine submarine și — se scufundă și ele!

trec lucruri mari în Europa. A doua zi a sosit din Baku vaporușul mic și hârbuit al societății „Mercur“, cu numele „Țarul Petru-cel-mare“, al cărui căpitan ne-a înspăimântat cu tot felul de știri, între altele ne-a comunicat că Rusia a mobilizat. Am luat acest vapor și, pe urmele unui vaporuș-pilot, ne-am îndreptat spre Baku. Din împrejurarea că ne serveam de pilot am știut că chiar și lacul Caspic e subminat, mai ales de teama Turcilor, cari ar putea ataca Rusia peste Persia. Spre sară am fost în Baku. Aici s'a urcat pe vapor o trupă de soldați ruși și au început să cerceteze cu mare grijă pașapoartele călătorilor. Le părea suspect numărul cel mare al acestora. Lucrul acesta s'a petrecut în prima August la 10 ore, și nici prin minte nu ne trecea, că atunci între Germania și Rusia se declarase deja starea de războiu. Oficerul nu ș'a bătut mult capul cu noi, ci ne-a dat voie să debarcăm. La poliție însă ne-au indus în o listă separată și ne-au ispitit în tot chipul. Lucru principal a fost, că ne-au dat permis să putem călători la Baku. Acest oraș îmi eră cunoscut, de aceea nu

m'am trudit cu altceva, decât să-l pot părăsi cât mai curând. Lucrătorii dela marile uzine de petrol s'au pus în grevă. Fabrica Nobel a fost silită să ceară miliție împotriva greviștilor. Dar poliția ocupată cu executarea ordinului de mobilizare nu putea să sufoace greva. Mobilizarea a fost primită cu împotrivire și nu se anunță nimenea dintre cei obligați, așa că decurgea grozav de încet. Se agită chiar pe față în contra mobilizării, a războiului, a țarului. Se împărțeau caricaturi, în cari se batjocoreau Rușii și războiul.

Însfârșit, am luat trenul, care în vremuri normale face calea până la Tiflis în 13 ore. Abia ne așezarăm în tren și am simțit numai decât, cât de grozav e să călătorești în o țară dușmană în vreme de război. În fiecare compartiment eră un jandarm cu sulița pe pușcă, care mai ales pe noi, pe străini, ne ținea tot sub ochi. Așteptam în toată clipa să ne dețină, ori să dea ordin să ne arunce jos din tren. Tovarășii nostri de drum ne-ar fi zdrobit din o lovitură, dacă știau cine suntem. N'am îndrăznit nici să ne căscăm gura. Nu puteam ieși nici pe cori-

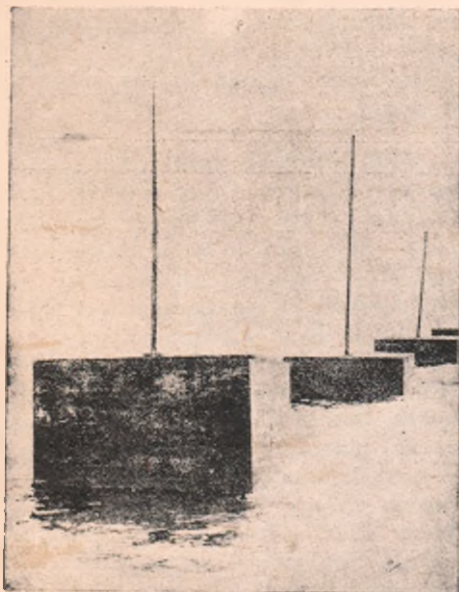
dorul vagonului, căci numai decât eră jandarmul pe urma noastră. Mi-au cerut pașaportul. Firește, fiind eu cetățean ungar, eră făcut în limba franceză și maghiară, doar viza consulului rus din Teheran dacă eră rusește. Spre marea mea bucurie, jandarmul idee nu avea de Ungaria și de limba maghiară. La întrebările lui am răspuns, că Ungaria e o țară mică dela China spre răsărit și e în cea mai bună prietinie cu imperiul rusesc. Bieții austrieci au pățit-o: sosiți în Tiflis au putut cobori din tren numai sub pază de jandarmi și au fost duși la poliție sub escortă. Acolo au fost declarați numai decât prizonieri și în aceeași zi i-au pornit mai departe. Cine știe unde?

În Tiflis mulțimea de stradă își începuse opera destructivă. Pustiise câteva case publice, între altele „Hotelul Orient“ și clubul german. Casa acestuia din urmă au dărâmat-o până la pământ, încât numai ruine și tăciuni au mai rămas. Poliția nici nu s'a clătuit să împedecă vandalizmele. În Tiflis locuiesc o mulțime de germani, aproape toți cetățeni ruși. Aceștia au putut să scape numai mulțimită gardei civice, compusă în majoritate din naționalități. Naționalitățile din Rusia nu s'ar bucura de învingerea Moscoviților, căci pentru ele aceasta nu ar însemna o soartă mai bună, ci, de sigur, o mai aprigă apăsare.

Situația Tătarilor mai ales, e de tot interesantă. Mohamedani fiind, așteaptă foarte agitați desvoltarea evenimentelor, căci dacă Turcia se amestecă în război și se proclamă războiul sfânt al musulmanilor, atunci nu e putere pe lume, care i-ar putea împedecă să nu se ridice împotriva dușmanilor Islamului. Rușii o știu bine aceasta și încunjură ciocnirile cu Turcii, căci atunci toți musulmanii ar ascultă glasul Califului și s'ar înșirui în rândul dușmanilor Rusiei.

Din Tiflis am călătorit mai departe spre orașul Batu, situat pe malul Mării negre. Ne-am urcat în tren noaptea pe la patru ore și abia am ațipit nițel, când ne-a trezit un

Minele submarine cum plutesc pe sub apă. Corabia se lovește de ruda aceea ce merge ca un ac în sus și prin aceea aprinde mina care nimicește corabia.

zgomot teribil. N'am mai avut vreme să aflăm ce este, căci fără nici o întrebare ne-au împins jos din tren. Ne-au azvârlit și bagajele după noi. Eră noapte și întunerec greu. M'am așezat pe-o bancă în gară, fără să-mi pot da seamă, că unde mă aflu? Nu știam, ce să va alege de mine? Îmi erau pe sfârșite și paralele. Mai târziu am aflat că suntem în localitatea Djatjiagorsk; de continuarea călătoriei nici poveste. Mi s'a dat s'o înțeleg aceasta foarte limpede. Descurajat de această constatare, n'am mai îndrăznit nici să trag la vre-un hotel, căci mă temeam că voi fi deținut. Toată ziua am rătăcit prin oraș fără nici o țintă și-mi părea nespuse de bine, că nu mă întreabă nimenea: cine sunt și ce caut aici? În geantă aveam notițe etnografice în limba mea natală și mă temeam grozav că voi putea fi privit ca șpion. În cele din urmă am luat o hotărâre: m'am dus la gară și am întrebat, când pleacă spre Batu, proximalul tren militar? Îmi făceam socoteala, că în chipul acesta mă vor crede rus, căci nu prea aveam atunci înfățișare de european și voi putea călători fără pașaport cu militarii. Pașaportul mi l-am aruncat, geanta mi-am scăpat-o de lucruri

cari puteau naște suspiciune, iar de pe haine am tras jos tichetele croitorului, care mi le făcuse. Am urcat într'un tren militar. Erau vagoane de povară și urcaserăm atât de mulți, încât nu puteam să stăm decât în picioare, aliniați militarește. Nu m'au întrebat multe, când m'au văzut că urc treptele cu aer de siguranță. Cei mai mulți mobilizați erau georgieni și nu prea se vedeau încântați de serviciul militar. Limba nu le-o știam și de aceea m'am dat că sunt evreu din Rusia. Pe cale nu ne-au dat nimic de mâncare și de aceea, la câte-o gară obscură, primeam cu strigăte de bucurie articolele vreunui vânzător de castraveți. Eu nu eram încă scăpat de ori-ce primejdie. Trebuia să prind un vapor turcesc, apoi mai trebuia să-mi vizez pașaportul la legăția turcească. Lucrul acesta cu atât mai vârtos nu-l puteam face, căci pentru siguranță îmi aruncasem pașaportul.

Orașul Batu înfățișă icoana unei mișcări uriașe. Altedăți aproape pustiu, acum vuiă de mulțimea oamenilor, cea mai mare parte completași mobilizați, cari erau meniți să plece la hotarele turcești.

Am sosit în 10 August. Numai decât am alergat și m'am imbarcat pe un vapor francez. Nici prin gând nu-mi trecea, că atunci aveam deja război și cu Franța. M'am amestecat în vorbă cu vreo câțiva călători, am putut ceti câteva ziare și, firește, am părăsit îndată vasul. Mă uitam cu jale cum se depărtează vaporul și eu rămân iarăș în nesiguranță. Vapoarele Lloyd-ului austriac nu mai circulau și astfel eram silit să ies pe jos cumva din imperiul moscovit. Orașul Batu e la 50 kilometri dela frontiera turcească și am făcut pe jos acest drum, încă bucuros. Caracteristic mi s'a părut, că la granița rusească n'am văzut pe nimenea. Adevărat că nu mergeam pe drum bătut, ci peste câmp, prin porumbiști și peste livezi. Am ajuns în comuna turcească Atina; m'am înștiințat numai decât la autorități și am cerut de mâncare. Se mănânc

mi-au dat, dar m'au găsit suspect. Abia cu greu mi-a reușit să-i conving, că nu sunt decât un biet fugărit, care mă pot numi că sunt din țara prietină Turciei, din Ungaria. M'au transportat în Trapezunt, unde un consul al nostru mi-a făcut rost și am putut să-mi continui călătoria spre Constantinopol în vapor. Căpitanul eră om prietinos, dar în schimb spunea că e probabil sau să dăm în vreo mină sau să ne prindă vre-un vapor rusec, ori că ne va bombardă vre-un bastiment de-al Rușilor, căci războiul poate să izbucnească în toată clipa. Cu ajutorul lui Dumnezeu nu s'a adevărit nici o temere de-a căpitanului, și mort de oboseală, am ajuns în Constantinopol, unde lumea așteptă din zi în zi să fie orașul bombardat de vasele rusești și nimenea nu se credea în

Mina submarină explodând. — Dacă de-asupra ei e o corabie, o sparge ca o găoace de ou și o cufundă.

Trupe din expediția debarcată de Anglia în nordul Franței: infanteriști scoțieni.

siguranță. Nici aceasta nu s'a adevărit, după împrejurări e liniște aici, singur alimentele se urcă la preț din zi în zi“.

□ □ □

RÂNDURI MĂRUNTE

— Numărul de fașă nu s'a mai trimis acelor abonați, cari aveau restanță încă și pe semestrul prim al anului de fașă.

— Cei cu restanță pe pătrarul III. (Iulie—Septembrie) sunt rugați a ne trimite datoria, și plata pe pătrarul acesta al 4 lea înainte.

Din ciudățeniile războiului. Nicăiri mai mult ca în războiu, nu se folosesc toate istețimile, șireteniile, apucăturile de tot felul, pentru a-și face om la om rău. Războiul acesta a scos la iveală sute și sute de dovezi ciudate de apucături, prin cari o parte luptătoare vrea să poată face mai mare stricăciune celeilalte.

Un ofițer venit din luptele din Galiția ne spune, că le bătea la ochi, că nu depărte de liniile lor de foc, câțiva țărani lucrau în câmp la scos de grumpene... Dar și aceea au băgat de samă, că focul de șrapnele trimise de tunurile rusești, care căzuse ori prea înainte, ori prea în napoia liniilor noastre de pușcași, se îndreptau ca prin minune și cădeau acurat asupra liniei, improșcându-o grozav! Cum să ni-

merea? Acei săpători la grumpene erau șpioni ruși, soldați, cari aveau telefon la un loc, unde se făceau că adună grumpenele, și de acolo vesteau pe dușman să puște mai lung ori mai scurt, ca să nimerească tocmai pe tocmai! Au fost prinși și impușcați îndată!

Alt caz interesant se spune din lupta cu Sârbii.

Soldații nostri treceau pe-un câmp peste care se vedea a fi fost lupte, căci și ici și colo dădeau de câte o cruce albă, pe care eră scris ceva și eră pus și un număr, ca și cum ar spune câți inși sunt îngropați acolo. Mulți soldați își făceau cruce și oftau, gândind că știe Dzeu de n'or zăceă și ale lor oase ca mâne în un astfel de mormânt, pe care poate nici macar o cruce nu va fi...

Când colo ce-a eșit la iveală? Sub acele cruci nu zăceă nici un „erou“ sârb, ci numărul de pe ele arată Sârbilor, cari il ceteau cu ochianele, că ce depărtare e până acolo și știau după asta pe cât să-și îndrepte tunurile și puștile!...

Și alte și alte, nenumărate, șiretenii de acestea, cari de cari mai afurisite, se folosesc în războiul de față, mai ales de Ruși și Sârbi.

„Cosinzeana“ se vinde cu numărul (à 20 fileri), aproape în toate prăvăliile unde se află de vânzare „Libertatea“ dela Orăștie. Cei cari

nu au abonată revista noastră, o pot cumpăra acolo număr de număr. Unde nu se găsește, să se ceară a fi adusă.

Menu-ul războiului... Un voluntar român mucalit, dus la frontierele Galiției, trimisese „Gazetei“ la începutul războiului în acea parte, următoarele rânduri, cari dovedesc că Românul nu încetează de-a face spirit nici în focul luptei.

„Ce mai faceți, cei rămași acasă? Noi, cei „mobilați“, o ducem ca la nuntă, într'un ospăț continuu. Ceea ce ne place, e că am eșit la larg, la poalele munților, în codru ne simțim ca la noi acasă. Vreme bună avem, apă de izvor berechet, muniția ne rupe șelele, ca să ne-o ușurăm, mai repezim câte-o ploaie de mângăiere sufletelor nemângăiate din Rusia, cari încep a ne da târcoale. Cât privește menaja, o ducem de minune. Atâtea mâncări și plesc delicioase ce avem, au silit pe șef-bucătarul nostru să compue o listă-menu. Ca să te convingi de ce menajă splendidă dispunem, și-o transcriu:

Menu-ul regimentului nostru.

1. Ciorbă cu tocătură muscălească.
2. Cazaci la frigare.
3. Ruși în ceapă prăjită cu garnir de sauce tartar.

4. Beuturi ținute în gheață de Siberia.

Noutăți trimise de bucătarul din Sârbia.

1. Supă cu găluște de bombe inofensive, à la Belgrad.
2. Friptură de țap montenegrian.
3. Sarmale cu umplutură de sârbi.

Nou! Specialități germane.

1. Supă cu tăieței francezi.
2. Gulyas belgian à la Liège.
3. Tocătură de francezi în muștar german.

4. Filet francez preparat cu baionetă prusiacă.

Sosit proaspăt. Nou! Specialitate.

Delicatesă.

Varză franceză cu limbă de bou engleză, servită pe tave de Nürnberg.

Despre frăgezimea și bunătatea mâncărilor, garantează: Nicolae, Petru și Nichita.

În decursul consumării, vor delectă pe oaspeți, taraful cu renume mondial al lui Manlicher, orchestra Mauser și banda lui Creuzot, cântând cele mai nouă arii și compoziții, ca: „Visul lui Nicolae“, „Jalea lui Petru“ și „Of, Nichita, of, of.“

Câțiva din noi, am mâncat cu atâtea lăcomic, că ni s'a plecat, noroc că ne mai fortează și masează, (Ruși?), de ne mai trece. Vă doresc tuturor bine. Vă salut. Eac.

Militare.

Tipa topa, tipa topa,
A intrat în foc și popa,
Joacă 'n șirul nost cu drag,
Nu să uită, că-i moșneag.

C'o scânteie ardmâie
Își aprinde-a sa tămâie,
Aprinde și-o lumânare,
Dintr'un tun de cel mai tare.

Cântă-ți taică rugăciunea,
Ca la Paști îngropăciunea,
Glasul tău e cumu-i mierea,
Pare c'auzi Învierea.

Sus copii, tot înainte,
Că-i cu noi domnu părinte,
Și cântă cu voie bună,
Ca 'n câșlegi, când tot cunună!...

*

De-ar fi mândra peste drum,
N'aș putea s'o văd de fum,
Ași gândi că-i păsărea,
Și 'ntre gloanțe ar cădea.
Ași gândi că-i albă floare
Și-ași călca-o în picioare.
Stăi mândră la adăpost,
Să nu știi că unde-am fost,
Stăi mândruță 'n sat la noi
Până vin dela război.

*

De-ar fi mândra num' aci,
Ce ușor așa cătăni,
Tot cu nuci și cu alune,
Și cu cântece și glume.

Dar mândruța-i depărtată,
Plânsă și nemângăiată,
De dușmani încunjurată
Și cu mâna nearmată.

Lasă-mi Doamne din oșele
Și pe sama dragei mele,
Să mai rup din cele ghiară
Ce spre ea să îndreptară.

*

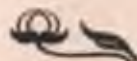
Mai lăsați-vă copii
De-ale voastre jucării,
Faceți-vă trimbițași,
Să conduceți pe glotași.
Să intrați și voi în foc
Cu părinții la un loc,
Ca să cadă pentru neam
Trunchiul tot și ram cu ram.

*

Bate toaca de nserare,
Merge mândra la altare
Și le nvăluie 'n ștergare.
Prea curatei Născătoare
Îi aduce câte-o floare,

Floare galbină domnească,
Pe bădița să-l grijească.
Roagă-te mândruța mea,
Pentru fericirea ta,
Pentru gloanțele de foc,
Să ndrepteze-a lor soroc,
Pentru săbii de vrăjmași,
Să n'ajungă pe ostași,
Pentru tunuri și granate,
Pentru-a hadii săndtate,
Pentru lună pentru stele,
Pentru pușcă și șrapnele,
Pentru vânt și pentru ploii,
Pentru cânteci de eroi,
Soarele ca să răsară,
Toți dușmanii să ne piară,
Badea să se ntoarne iară,
Munții coborând cu zor,
Cu cununii de 'nvingător...

ELENA DIN ARDEAL

ALARMĂ!

după LOUIS ENAULT

Clara de Nangis se căsătorise, la șaptesprezece ani, cu contele de Balme, ultimul descendent al unei rase eroice, care, după exemplul strămoșilor, își făcuse datoria cătră patrie. întors la căminul său, la patruzeci și cinci de ani, cu gradul de colonel, foarte bogat și considerat în provincia sa, el nu se dădă înapoi față de plăcuta nebunie a unei căsătorii din iubire, la vârsta la care nebuniile nu mai sunt permise.

Domnișoara de Nangis primi căsătoria, cum s'ar fi lăsat să fie dusă la jurământ... sau la bal.

Doi ani trecură, pentru ea în liniște și pace, doi ani fără accident și fără incident. Nu eră, de sigur, incomparabila fericire a căsătoriei din iubire, dar eră, cel puțin, siguranța unei vieți liniștite.

Moartea soțului îi întrepruse cursul. Și moartea aceasta fu eroică.

Contele de Balme își plătise datoria cătră patrie. Nimic nu-l sileă să iasă din retragere. Însă când auzi sunând trimbița războiului, el oferî spada sa apărării naționale.

Rămasă la Paris, în timpul asediului, contesa fu, timp de mai multe luni, cu totul lipsită de știri dela soțul său.

Numai după iscălire armistițiului, află că contele de Balme găsi o moarte glorioasă, în una din strălucitele lupte, cari aruncară ca o ultimă rază de glorie asupra vitejiei franceze.

Vestea acestei morți cauză contesei o mare durere. Își plânse soțul cum și-ar fi plâns tatăl, îl venera ca pe un martir și-l întipări în regretele-i sincere.

Iubirea ce-o avu pentru el, nu eră din acelea cari umple toată existența; la vârsta ei și după o astfel de căsătorie, văduvia aveă multe motive să nu fie vecinică. De doi ani, contesa purtă doliul după soțul său, în chip foarte sever, așa putea zice cu religiozitate, când întâlni pe domnul Georges de Charmoy, tânăr, frumos

și inteligent. Văduva contelui de Balme fu iubită de Georges și se căsătorii cu ea.

Această căsătorie nu semăna întru nimic cu prima. Clara, născută pentru a iubi, știu în fine, ce eră iubirea. Și din această unire se născu un copil.

Într'o frumoasă după amiază, doica veghiă asupra micuțului în grădina, care ținea de palatul ce-l locuiau în „Avenue du Bois-de-Boulogne” și primi, printre gratii, o scrisoare dela factor.

Copilul, cu instinctul de a apuca totul, o luă.

— Ai, vino de o dă tatii, zise doica. Domnul de Charmoy o luă binișor din mânuța copilului și aruncând ochii pe plicul împetrișat cu timbre multicolore, stampilate de diferitele birouri postale pe unde trecuse :

— Scrisoare necunoscută, e pentru tine, zise el soției sale, dar, lucru curios, nu e numele tău de astăzi... e adresată — Doamnei contese de Balma.

— Un corespondent, care nu e la curent, răspunse doamna de Charmoy, luând copilul. De vreme ce e pentru mine, poți s'o cetești.

Scrisoarea începea astfel :

„Scumpul meu inger iubit!” — eră cu adevărat, nu se înșelă, celise bine.

Emoțiunea îi fu atât de mare, încât hârtia îi tremură între degete și un nor îi trecu pe ochi; dar turburarea nu fu decât trecătoare și reluă cetirea. Cetea încet, cu atenție, oprindu-se la unele părți, pe care le pricepea mai puțin.

„Unde vei fi tu, când această scrisoare îți va cădea în mâni?”

„Te vei mai gândi tu la acela, al cărui suflet întreg îl ții tu? Ah! Clara! E fără îndoială un mare lucru datoriat... dar cât costă ea câteodată, ca s'o îndeplinești!”

„Când am ascultat, fără nici un gând ascuns, ba din contră, cu toată pornirea ființei mele, de sentimentul patriotic, care umplea inima mea și a ta, nu credeam să mă văd condamnat la un așa lung și așa crud exil, departe de tine. Vai! sunt condus în Germania ca prizonier de război. M'am lăsat prosteste să fiu prins într'o recunoaștere împinsă poate prea departe, dincolo de avangardă.

„Nu mi se spune unde mă duc. Dușmanii nostri sunt de o discrețiune impenetrabilă. Ce va fi cu mine, când voi fi odată dincolo de Rhin? Mă întreb cu groază.

„Baronul de Strelabou, un dușman gentil, comandând detașamentul care ne duce, binevoește a-mi permite să scriu aceste rânduri, jurându-mi pe onoarea lui de gentilom, că secretul va fi păstrat. Le adresez unui camarad de regiment, care ți le va trimite pe calca cea mai scurtă.

„Când le vei primi? Poate când războiul va fi terminat. Ah! le voi urmă de-aproape.

„De ți-ar spune ele afecțiunea fără margini a unui om, care nu trăește decât spre a te iubi.

„Adio! Gândește-te câte odată la acela, care nu te va uita niciodată. •

N. de B.”

Ar fi greu de explicat prin cuvinte, emoțiunile diverse, adânci și violente, care umplură și turburară sufletul lui Georges de Charmoy. Ar fi voit să le ascundă soției sale; însă nu poți ascunde nimic de aceea

pe care o iubești; punând copilul în brațele doicei, Clara alergă spre domnul de Charmoy.

— Ce ai scumpul meu? Îl întrebă ea cu vocea tremurând de iubire.

— Mă întrebi, ce am?, sunt cu totul amărât.

— Și pentru ce, Dumnezeuule? Fără să-i răspundă direct, dar privind-o țintă, până în fundul ochilor, el zise:

— Există oare cineva pe această lume, care să aibă dreptul de a scrie astfel?, și-i întinsă scrisoarea.

Ea ceti primele rânduri, scoase un țipet de groază, și, tremurând din tot corpul, căzu pe pieptul soțului ei.

Iar el, cu blândețe, dar cu putere :

— Nu-mi răspunzi? Nu îndrăznești să-mi răspunzi? Pricepi totuș, că trebuie să știu dela cine e această scrisoare.

— E dela domnul de Balme, răspunse ea cu voce înăbușită.

— Dela soțul tău, atunci?

— Dela soțul meu? zise ea cu un fel de răta-cire... dar tu ești soțul meu... n'am... nu voesc să am un altul! Și cu o mișcare instinctivă, în care groaza se amestecă cu duiosie, ea se strânse lângă el ca pentru a-i cere ajutor și protecție.

El fu mișcat de acea profundă afecțiune, ce avea această complectă părăsire de ea însăși. El trecu un braț deasupra umerilor ei, după ce a făcut-o să se pue jos lângă el, vorbindu-i cu acea dulceață, cu care te adresezi unui copil bolnav.

— Această scrisoare m'a trăsnet, m'a nimicit... Chiar acum nu pricep nimic... și pe tine, care trebuie să știi, te întreb ce pot să însemneze toate acestea?

— Nu știu mai mult decât tine... și pricep toate însă și mai puțin!... Această scrisoare e cu adevărat a domnului de Balme... însă aici începe pentru mine misterul de nepătruns... După rapoartele oficiale, din cari mi s'a dat o copie autentică, adevărată, vizată, legalizată, înzestrată cu toate iscăliturile necesare, contele și-a găsit moartea în una din ultimele încăerări ale armatei lui Chang, din care făcea parte. Mă credeam deci cu totul liberă, când am avut fericirea să mă căsătoresc cu tine.

— O credeam și eu, și desperarea mea... primind teribila scrisoare, care vine să-mi distrugă fericirea.

— Cum? ce vrei să zici? zise Clara cu groază. Nu voi mai fi soția ta... adevărata ta soție, a ta, numai a ta?

— Vai!

— Astfel, tu nu mai ești soțul meu... un a l... putea să mă ia... să mă zmulgă dela tine... dela tine, scumpul meu... unicul meu iubit! Ah! Georges al meu, numai gândindu-mă, innebunesc de desperare!

Domnul de Charmoy nu eră mai puțin desperat; și prin tot felul de cuvinte dulci încercă s'o mângăie, când un țipăt al copilului, într'o odac alăturată, în prada unei mâni copilărești, a cărei cauză este adesea necunoscută, dar care sperie inima unei mame, atrascră în acest moment atenția doamnei de Charmoy.

— Tu, zise ea, uitându-și durerile pentru a nu se gândi decât la acelea ale copilului, tu ești încă prea mic pentru ca să suferi.

Ea se duse să-l ia și, apucându-l încetișor dela sânul doicei observă că Georgel ținea încă, în mica-i mână crispată, plicul scrisoarei fatale.

— Iarăș această nenorocită scrisoare!

— Lasă asta Băbă! zise domnul de Charmoy.

Și cum copilul nu ascultă, el îi scoase plicul din mână.

— Instinctiv, mașinalicește, el privi plicul cu mai multă atenție decât când îl primi.

Privirea îi fu atrasă mai întâi de mai multe timbre, arătând birouri poștale diferite. Unul purta ștampila din Nancy și se putea ceti data de 25 Novembre 1870; altul al biroului din Drontheim, una din ultimele orașe din Norvegia, cu această dată 4 pe 4, care însemnează 4 Aprilie 1874.

Cu un gest brusc, aproape violent Georges își atrase soția lângă el și, strângând-o cu pasiune pe peptul său:

— Scăpați! scăpați! sufletul meu îi zise el. Întrezăresc adevărul însă nu încă de-a întregul. Lasă să continui cu căutarea.

El reluă plicul și, întorcându-l văzu ștampila consulatului francez din Drontheim, pe partea opusă adresei, cu această mențiune:

„Scrisoarea găsită în împrejurimile Livenburgului, la 2 Aprilie 1874, și adresată Doamnei contesă de Balma, de consulul Franciei“.

— Acum totul se explică, zise domnul de Charmoy, nu-mi mai rămâne nici cea mai mică îndoială. Ascultă-mă bine. În ceea ce voi spune, sunt lucruri sigure și probabilități; tu vei judeca și unele și altele și vei isprăvi ca și mine, prin a nu mai avea nici o îndoială asupra faptului însuș.

„Contele de Balma, făcut prizonier și condus în Germania, a scris această scrisoare cu permisiunea unui ofițer, care comandă escorta. Scrisoarea a fost aruncată în prima cutie întâlnită — la Nancy — după ștampila pe care o văd pe plic; biroul din Nancy o fi îndreptat-o, cu multe altele, unuia din acele baloane cari au avut de suferit aventuri tragice. Unul din ei — imi aduc foarte bine aminte — căzu într'unul din județele noastre dinspre Est, în mijlocul liniilor dușmane!

„Pilotul său, temându-se ca curierul să nu cadă prada Prusienilor curioși, azvârli leștul, se acăță de crăcile unui copac atins de nacelă și încredință celor patru vânturi ale cerului, mai puțin cruzi ca năvălitorii, prețioasele hârtii cari nu putea să le ducă el însuș la destinație. De atunci nu s'a mai auzit nimic povestindu-se de acest balon nenorocit; plutii de sigur, la întâmplare și întâlni un curent puternic, care îl împinse spre Nord.

„Aceste probabilități sunt schimbate în certitudine de mica notă a consulului Franței din Drontheim și ne permit să găcim sfârșitul istoriei, ca și când am ceti-o în carte. Sfâșiat mutilat, crăpat, balonul se duse să cadă pe marile platouri, cari se întind la nord de Drontheim.

„Ploaia, zăpada, intemperiiile de tot felul vor fi sfâșiat miserabilul aerostat. Cât despre mica „valisă“ cu depeși, făcută din piele rezistentă, va fi rămas; ea va fi fost găsită de țărani cinstiți, dusă la Drontheim și predată consulului.“

— Tu explici așa de bine astea toate, încât cred că e adevărat. Dar domnul de Balma ce a devenit?

— Scrisoarea pe care o cetim e datată de 25 Novembre 1870 și moartea contelui e semnalată că a

avut loc în lupta dela 4 Ianuarie 1871, adevă posteroară, cam cu șapte săptămâni. Dar, iată ce s'o fi întâmplat:

„Domnul de Balma era prizonier de războiu, dar nu pe cuvânt. O fi putut, ca și alți mulți înainte și după el, să înșele supraveghierea dușmanilor, să se reîntoarcă la tovarășii săi de arme, și să-și fi găsit moartea în această glorioasă, dar inutilă luptă de care vorbiam adineaori: Iată faptele în toată simplitatea lor.“

Se vede bine că Clara era încă sub lovitura primelor impresiuni și că acestea trebuiau să fi fost foarte simțitoare. Ea se strângea de soțul ei, tremurând, tăcând, cu ochii umezi, ca rătăcită în visul ei, însă fericită de încetarea acestei alarme.

— La ce te gândești, scumpă iubită?, o întrebă Georges, privind cu aceiaș dulceață pe mama și pe fiu.

— Mă gândesc, zise Clara ștergându-și frumoșii ochi, că nu știam încă până la ce grad te iubeam.

Gaston Toussaint.

Au fost dureri.

Nu-i mult de-atunci și-un chin cumplit

A fost, și inimă tu doară

Ai blâstămat și-ai pățimit

Atunci; ce vrei acuma iară?

Orbit-ai, inimă, nu vezi

Că tot acelaș chin te chiamă?

Orbit-ai, inimă, sau crezi

Că n'ai plătit destulă vamă?

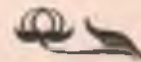
Au fost dureri, și nu simțești

Că n' spuză lor mai sunt suspine?

Ce vrei tu iar, ce-mi șopotești?

— Vai, inimă, mă tem de tine.

G. ROTICA

CATEDRALA DIN REIMS

În cadrul teritorului luptelor ce se dau zilele acestea, între Germani și Francezi, pe văile fluviilor Maina și Aisne, se află orașul *Reims*. Oraș vechi, cu palate strălucite, cu statue și un arc triumfal roman, cu instituții publice, culturale, etc. Dintre monumentele arhitectonice, cea mai impozantă este catedrala catolică, în stil curat gotic, cu comori de artă foarte prețioase, adevărate juvaere ale creațiunii omenești. Biserica era dela 1179 locul de încoronare al regilor Franciei.

Acest oraș istoric și fortificat, a ajuns acum în raza tunurilor germane. E bombardat cu mare forță,

încât monumentele cad în ruină și vor putea fi reconstruite abia cu mari spese și greutate.

Dar dauna cea mai simțitoare și dureroasă pentru un popor, o cauzează catedrala, cu zdrobirea și nimicirea obiectelor de artă din externul și cuprinsul ei intern. Zidirea acestui locaș ia început în anul 1112. Arhitect a fost Robert de Coucy. Dar pentru terminarea ei au contribuit câteva alte generații de meșteri de arhitectură și secol de secol au împodobit-o cu creațiuni geniale, cei mai distinși artiști francezi ai timpurilor. În chipul acesta, biserica de încoronare din Reims, e asemenea unei sfinte și impunătoare rugăciuni gravată în peatra cea mai fină. Avea misiunea de-a propaga, pe timpuri fără de sfârșit, pietatea milioanei de credincioși.

Ea e zidită din material solid și durabil și cu toată proporția sa impozantă, în detaliuri se înfățișează în forme plăcute, delicate. Mai minunat este frontul de câră apus. Pe când în celelalte părți s'au făcut cu timpul unele modificări, frontul vestic a rămas în stilul original, din secolul al XII-lea și a păstrat o dovadă despre genialitatea de creațiune arhitectonică a măestrului Coucy.

Biserica e împodobită în toate părțile cu statui de frumseți admirabile. Unele sunt monumentale și eternizează figurile importante din Biblie și din marele trecut al Franciei. Ele întruchipează ca într'un Panteon armonic, cele mai puternice temelii ale Franciei de odinioară: religiunea și regatul.

Geamurile bisericii ne pun în uimire și azi. Arta de pictură a geamurilor și-a luat începutul în secolul XII. și și-a făcut calea de cucerire tocmai din Franca. Dar pictura din Reims își are și o altă însemnătate. În Europa s'au neglijat monumentele de felul acesta și în parte mare s'au nimicit. Din contră în catedrala din Reims, pictura veche s'a păstrat în toată originalitatea sa.

În biserica de acolo și azi se înalță sufletul credincioșilor în sferile curate, când razele soarelui străbătând prin geamuri, învăluie internul sfântului locaș în o lucire mistică.

În biserică se află între altele marele altar de lemn aurit, în fața căruia regii de odinioară își depuneau jurământul de fidelitate față de patrie și legile existente. După alungarea Englezilor din Franca, în această biserică a condus fecioara Ioana d'Arc pe moștenitorul de tron și a dispus să fie încoronat ca rege, cu numele Carol VII.

Tapetele bisericii sunt splendide, deși unele au început să-și piardă din claritatea și vioiciunea culorilor. Ele sunt donațiuni, oferite de regi, cardinali și alți credincioși cu dare de mână. În deosebi atrag atențiunea tapetele din secolul XV-lea, cu scenele militare din acel timp.

Mai sunt de amintit câte un tablou original, creat de penelul renumiților pictori Tintoretto, Tizian, Pausini, Zucharo etc., apoi scule și juvaeruri de aur și

argint, potire, ornamente pentru altar. Toate obiectele de felul acesta sunt creațiuni de-ale celor mai renumiți măestri din cursul veacurilor și fiecare bucată formează câte-un martor al istoriei franceze.

Cine știe, dacă de aci înainte va mai răsună glasul clopotului uriaș din turnul principal al acestei biserici, care duce credincioșilor până în mari depărtări chemarea la rugăciune? Acest sol divin a propovăduit trei sute de ani gloria lui Dumnezeu și lauda națiunii franceze.

Taina e a viitorului!

DUPĂ PLOAIE...

IOAN DRAGU

Un fior trecu printre ramurile cari lăsară să cadă o ploaie de picături strălucitoare, și norul cel cenușiu, cu marginile subțiate și transparente, zbură spre orizontul încă întunecat, scuturând deasupra pădurii cele din urmă cristale lichide, mici ca niște perle fine de cristal.

O lumină caldă umplu odată cerul, împărțind strălucirea ei de chihlimbar tuturor lucrurilor pe cari le atinge, ca și cum le-ar fi cufundat într'o baie de aur; răul pără că rostogolește valuri de metal pur, arborării se ridicară ca niște vedenii din țara feeriei și pietrișul drumului pără un praf de diamante.

Timp de un sfert de oră, peisagiul se urcă sub lumina aceasta caldă, trimițând cerului albastru aburii molatici cari urmează ploaia; paserile adunate sub acoperișul pădurei cântară întâia oară în ziua aceea, apoi soarele dispără în dosul dealului, lăsând în atmosfera luminoasă tot aurul pe care-l scotea din pământ.

Iarba pără atunci de un verde strălucitor, izbucnitor ca o fanfară; praful care o întuncă dispăruse, târât de ploaie, și coloritul minunat al verdeții reapărea ca strălucirea unui lucru nou.

Creasta fagilor rămâne aurită, în timp ce ramurile de jos își reluaseră nuanța lor gravă și întunecată; apoi arborii intrară cu desăvârșire în umbra dealurilor, alcătuiind o masă tainică aproape fără nuanțe și fără reflecte, și iarba cea verde strălucia mereu pe malul râului lin ca un lac, în care zenitul de un albastru palid se reflectă, blând și pașnic ca ochiul unui prunc.

Un băiat frumos străbătu înec livada și se așeză pe malul apei, peste pietrele mari și turtite, lustruite de picioarele a o sută de generațiuni. Trist, el privea rând pe rând cerul și făgetul, și gândurile i se îngrămădeau nelămurite în minte, întocmai cum norii cei

grei se 'ngrămădiseră în timpul zilei aceleia de ploaie. În cele din urmă, obosit, dar nu învins de durerea lui, se răsturnă pe spate și rămase cu ochii ațintiți spre cer, ca și cum n'ar mai fi vrut să vadă nimic din ceea-ce îl făcea să se gândească la ceea ce vrea să uite.

Un chip plâpând și ușor se ivi în marginea pădurii, și, sfios, pe jumătate adăpostit de umbra marilor fagi, se ridică în vârful degetelor, ca să se asigure că livada e pustie.

Nimic nu se mișcă; ierburile cele înalte aplecate de ploaie, se ridicaseră și ascundeau împrejurimile râului. Chipul cel mic înaintă grăbit, întorcându-se din când în când, ca și cum s'ar fi temut să nu fie urmărit.

Și, în vreme ce mergea, fetița — căci eră o fetiță de trespzece ani — plângea, și lacrimile i se rostogoleau pe piept, furișate și lucitoare.

— Nu, n'are să vină, își zicea ea grăbindu-și tot mai mult pasul, n'are să mai îndrăznească după cele ce a avut curajul să-mi spue! Eu mândră! Da, n'ar mai trebui să mă mai privească în față, dacă mai are o fărâmă de inimă! Și dacă ar voi să se căiască, cred că rușinea o să-l împedece să-mi ceară iertare. Și ar fi mai bine pentru el, căci niciodată, niciodată n'am să-mi mai pot iertă nedreptatea.

Și în vreme ce mergea iute, vorbindu-și sieși, lacrimile îi curgeau tot mai grăbite pe sânul ei copilăresc.

În clipa când ea se apropie de malul râului, băiatul se sculă; îi eră teamă să nu fie surprins în situația aceea, la ora aceea și într'un loc în care nimic nu-i îndreptățeia prezența.

— Cum ar mai râde de mine, se gândi el, dacă ar ști că am venit aici fiindcă o întâlniam în toate serile, în vremea când mă iubiă, — până acum 2 zile.

În clipa când el se sculă, fata ocolii colțul potecii păzit de un soc mare înflorit, și se 'ntâlniră față în față.

Ea țipă, lăsă să-i scape jos găleata de zinc, și rămaseră amândoi uimiți, aproape înspăimântați, plini de tulburare și de mânie.

— Ce cauți aici? îi zise ea cu glasul tremurând. După cele ce mi-ai spus, mai ai îndrăzneala să vii să mă cauți?

— Râul e pentru toată lumea, răspuse el cu un aer de înfruntare. Aș vrea să știu cine ar putea să mă împiedece să vin aici și să rămân dacă-mi place.

— Prea bine, zise ea, ai dreptate; atunci nu-mi rămâne decât să plec eu.

Apucă găleata cu o mișcare înfrigurată și o scufundă în unda limpede. Apa se înfioră și bolborosi în timp ce vasul se umplea; când fu plin, fata voi să-l scoată, dar puterile o lăsară și trebui să-l scufunde din nou. Dar cum eră prea mândră ca să ceară ajutor, ea se rezimă de pietre și trase cât putu mai

bine... Găleata eră însă prea grea; atunci simțindu-și slăbiciunea început să plângă.

— De ce nu-mi ceri să te ajut ca de obicei? îi zise băiatul care o privea silindu-se.

Să-ți cer, ție? Mai puțin ca ori-cui, răspuse ea ștergându-și lacrimile. Crezi că am uitat cele ce mi-ai spus? Ba chiar mi-ai spus în față, ca să nu mă pot preface că nu știu.

— Am spus ce am spus, răspuse el posomorât; acesta nu-i un motiv însă, ca tu să te chinuești în fața ochilor mei.

Și aplecându-se îndată, el ridică găleata și o puse pe mal lângă fată. Apa făcū cercuri, apoi se zbârci ușor, și în cele din urmă rămase nemișcată; iar în fundul ei, cei doi copii cari se uitau acolo ca să nu se uite unul la altul, zăriră întâia stea. Ea nu îndrăzni să-i mulțumească, el nu îndrăzni să-i vorbească; deodată se 'ntoarseră amândoi și se priviră în ochi.

— De ce-ai spus că sunt mândră și egoistă? zise fetița cu glasul udat de lacrimi. Tu știi bine că, oricât aș fi eu de rea, te iubeam mai mult decât pe ori-care altul, și mai mult decât pe mine.

— Am spus... fiindcă te iubesc și eu mult de tot. Nu vreau nici măcar să te privească ceilalți. Ție însă îți place să fii privită! Și când te uiți la ceilalți, tu îmi smulgi inima.

Nu-și întoarseră nici unul din ei capul la o parte, dar în ochii lor mânia eră înlocuită de lacrimi.

Deodată, el o luă în brațe; ea nu se feri.

— Niciodată? îi zise el încet de tot, căci glasul îi eră plin de îngrijorarea pe care vrea s'o ascundă. Niciodată n'ai să mai fii cochetă, nu e așa? Și nici eu n'am să mai fiu rău și nedrept!

— Am fost eu cochetă! zise ea privind-l cu o șiretenie nevinovată.

— O, răutăcioaso! O șireato! răspuse el închizându-i gura cu un sărut.

Rămaseră tăcuți, nemișcați, singuri în mijlocul câmpiei care miroșiă frumos.

— Să ne 'ntoarcem acasă, zise ea rușinată puțin, mă așteaptă, și a înnoptat...

El luă găleata și o ținu în mâna dreaptă, în timp ce fetița își rezimă de umărul lui celălalt trupul ei gingaș și copilăresc. Mergeau încet, ca să poată fi mai mult timp împreună și totuș dispărură sub fagii cei negri.

Luna se ridică încurând la răsărit, și razele ei cele dintâi mângăiară unda liniștită; dar, sub lumina argintie, iarba rămase tot verde — așa de verde — după ploaie.

EDITURA „LIBRĂRIEI Dr. S. BORNEMISA“

CETIȚI TOȚI:

I. Agârbiceanu: Schițe și povestiri	2.—
A. Ciura: Amintiri, schițe și nuvele	1.60
Gh. Stoica: Alte vremuri, schițe și nuvele	2.—
V. Eștinia: Poemele singurătății, poezii	2.—
E. Rebreanu: Frământări, nuvele	1.50
S. Bornemisa: Almanahul scriitorilor dela noi	1.60
I. Dragoslav: Voluntăți, schițe și povestiri	1.80
A. Fogazzaro: Misterul poeziei, roman	1.90
M. Lăzar: Floarea Betulei, roman	1.80
A. France: Crima lui Sylvester Bonnard, rom.	1.80
G. Diederikoff: Ce povestesc eu copilului meu	0.80
N. Lagerlöf: Marama Sfintei Veronice	0.60
A. Hamat: Noua lege militară	2.—
E. Borela: Verșuri flujorate	0.60
H. P. Petrescu: Văduștoarea și alte 6 monoloage	1.—
V. Stoica: Serisori, piesă trad.	0.30
E. Suctu: Țigănaș în căruță, dialog	0.30
E. Suctu: Sara pe uliță, tablou	0.20
G. Todica: Zări din univers	0.30
„ — „ Băbă și Tămășița, povești	0.50
I. Dragoslav: Voluntăți, povestire	0.30
I. Dragoslav: Împărățul Reginei, poveste	0.30
I. Dragoslav: Codreanu, povestire	0.30
I. Dragoslav: Povești de sărbători	0.30
I. Putei: Sticla din armă, comedie trad.	0.30
S. Bornemisa: Cele mai frumoase, poezii pop.	0.60
S. Bornemisa: Muzca, Nasul, Iuția serioase de dragoste. Trei monoloage trad.	0.50

Pentru porto să se trimită deosebit 10—30 fil.

A se cere dela:

„LIBRĂRIA Dr. S. BORNEMISA“ în ORĂȘTIE (Szászváros).

DE-ALE NOASTRE...

„**ARHANGHELII**“, roman din viața
Românilor Ardeleni, de *Ioan*
Agârbiceanu. Prețul cor. 3.—

„**SIMEON BALINT**, viața și lup-
tele lui în anii 1848—1849“.
Prețul cor. 1.50

„**TRECUTUL ROMÂNILOR** de pe
pământul crăiesc“. Pr. cor. 4.—

„**PE DRUMURI**“, din viața Aromâ-
nilor, de *M. Beza*. cor. 2.—

Să află de vânzare la

„Librăria Dr. S. Bornemisa“ în Orăștie (Szászváros).

Pentru porto să se trimită deose-
bit 10—30 fil. de fiecare bucată.

CETIȚI TOȚI:

„**Ștefan-cel-Mare și Turcii**“, de *Ioan*
Ursu. Prețul cor. 4.—

„**Ce ne învață cariera lui A. Vlaicu**“,
de *N. Iorga*. Prețul cor. 0.15

„**Orfanii neamului**“ roman naționalist,
de *Rădulescu-Niger*. cor. 4.—

„**Dreptate**“, nuvele, de *Al. Vlăhuță*.
Prețul cor. 2.—

„**Fire de tort**“, poezii de *G. Coșbuc*.
Ed. nouă și adăugită. cor. 3.—

„**Privești Dobrogene**“, de *Mih. Sa-*
doveanu. Prețul cor. 2.—

„**Strigăt de alarmă**“ nuvele, de *Mau-*
passant. Prețul cor. 0.30

Să pot căpăta la

„Librăria Dr. S. Bornemisa“ în Orăștie (Szászváros).

Pentru porto să se trimită deose-
bit 10—30 fil. de fiecare bucată.

Colecțiile „Cosinzenii“

de pe anul I, II. și III. se pot
comandă dela administrația
revistei, pentru suma de 27 cor.

Abonații noștri noi, cari doresc să
aibă revista noastră dela început,
le căpăta toate trei colecțiile pen-
tru suma de numai 20 coroane.

SCOARȚE pentru „COSINZEANA“:

Abonații noștri cari
doresc să aibă scoarțe pentru re-
vistă pe anul 1913, sunt rugați să
binevoiască a ne trimite suma de
cor. 2.20. Scoarțele se expediază
îndată după primirea banilor. □ □